

WYMAGANIA EDUKACYJNE HISTORIA - KLASA 6

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
DZIAŁ I. EUROPA I ŚWIAT W XVI WIEKU						
<p>1. Wielkie odkrycia geograficzne</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Przyczyny odkryć geograficznych.</p> <p>2. Podróże Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna datę: 1492; • zna sylwetki i dokonania Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana; • wskazuje na mapie trasy podróży K. Kolumba, V. da Gamy, F. Magellana 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie: jedwabny szlak; • wyjaśnia pochodzenie terminu <i>Indianie</i>; • zna znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie wprowadzenia nowego typu statków dla odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sposoby podróżowania na przestrzeni wieków, dostrzega znaczenie zmian 	VIII. 1) 2)

<p>2. Konsekwencje wielkich odkryć geograficznych</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Plemiona zamieszkujące Amerykę w okresie prekolumbijskim.</p> <p>2. Podboje konkwistadorów.</p> <p>3. Skutki odkryć geograficznych dla Europy i Nowego Świata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: konkwistador, Nowy Świat, kolonia; • wymienia państwa, które były najważniejszymi kolonizatorami; • wskazuje na mapie tereny odkryte w XV i XVI wieku 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia skutki gospodarcze, społeczne i polityczne odkryć geograficznych; • wymienia rośliny przywiezione do Europy przez odkrywców 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o dokonaniach Inków i Azteków 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zmiany, które zaszły w Europie i Nowym Świecie w wyniku odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie zmian wprowadzonych przez odkrywców na podbitych terenach, wskazuje ich pozytywy i negatywy 	VIII. 1) 2)
<p>3. Kultura odrodzenia we Włoszech</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Narodziny nowych idei we Włoszech.</p> <p>2. Cechy renesansu.</p> <p>3. Mistrzowie odrodzenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: renesans, odrodzenie, człowiek renesansu; • wymienia najwybitniejszych twórców włoskiego renesansu • wskazuje na mapie Włochy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie termin humanizm; • wymienia najważniejsze dzieła Michała Anioła, Leonarda da Vinci i Rafaela 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny narodzin renesansu we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> • na wybranym przykładzie omawia cechy sztuki renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sztukę renesansu i średniowiecza; • wskazuje podobieństwa między sztuką renesansu i starożytności 	IX. 1)

<p>4. Humanizm w Europie i przewrót kopernikański</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Upowszechnienie druku. 2. Przewrót kopernikański. 3. Erazm z Rotterdamu i jego poglądy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kto i kiedy udoskonalił wynalazek druku (ruchoma czcionka drukarska); • wymienia najważniejszych humanistów XVI-wiecznej Europy 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sylwetki Mikołaja Kopernika i Erazma z Rotterdamu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje znaczenie upowszechnienia druku dla rozwoju kultury; • omawia odkrycie Mikołaja Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie przełomowe znaczenie odkrycia Mikołaja Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje zmiany, które zaszły w XV i XVI wieku, i dostrzega ich wpływ na życie ludzi 	IX. 1)
<p>5.Reformacja</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Przyczyny reformacji. 2. Sytuacja Kościoła katolickiego w Niemczech. 3. Wystąpienie Marcina Lutra.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wskazać datę początku reformacji; • zna dokonania Marcina Lutra; • rozumie pojęcia: reformacja, anglikanizm, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy doszło do: powstania anglikanizmu, podpisania pokoju w Augsburgu, nocy św. Bartłomieja; • zna dokonania Jana Kalwina 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny reformacji; • przedstawia skutki reformacji; • opisuje wojny religijne oraz ich skutki 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i wymienia różnice pomiędzy katolicyzmem i protestantyzmem; • dostrzega różnorodność przyczyn 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny wojen religijnych; • wskazuje zmiany, które zaszły w Europie 	IX. 2)

4. Jan Kalwin i jego poglądy. 5. Wojny religijne. 6. Powstanie anglikanizmu.	protestantyzm, luteranizm, kalwinizm; • wskazuje na mapie państwa, w których doszło do reformacji	i działania Henryka VIII związane z reformacją; • rozumie pojęcie tolerancji religijnej		reformacji i różny jej przebieg w zależności od państwa	w związku z reformacją	
6. Reforma katolicka Zagadnienia 1. Sobór w Trydencie i jego postanowienia. 2. Działalność inkwizycji. 3. Jezuici i ich działanie. 4. Skutki dwóch reform chrześcijaństwa.	• wie, kiedy i gdzie odbył się sobór reformujący Kościół; • rozumie pojęcia: sobór, jezuici, kontrreformacja, reforma katolicka	• zna najważniejsze postanowienia soboru trydenckiego; • przedstawia działalność sądów kościelnych i jezuitów	• omawia zmiany, które nastąpiły w Kościele katolickim po soborze	• rozumie skutki dwóch reform chrześcijaństwa; • omawia wpływ reform na zmiany w funkcjonowaniu Kościoła	• porównuje sytuację w Kościele katolickim przed soborem i po jego reformach	IX. 3)
Lekcja powtórzeniowa. Europa i świat w XVI wieku	• omawia najważniejsze wydarzenia XVI wieku	• wymienia dzieła renesansu, zna najważniejszych twórców tego	• przedstawia przyczyny i skutki: reformacji,	• rozumie i uzasadnia przełomowy charakter:	• porównuje początek nowożytności z poprzednimi	VIII. 1) 2) IX. 1) 2) 3)

<p>Zagadnienia</p> <p>1. Wielkie odkrycia geograficzne i ich konsekwencje.</p> <p>2. Humanizm i przewrót kopernikański; renesans i jego twórcy.</p> <p>3. Reformacja i reforma katolicka.</p>		<p>okresu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: renesans, humanizm, odkrycia geograficzne, kolonie, reformacja, reforma trydencka, kontreformacja 	<p>reformy katolickiej, odkryć geograficznych</p>	<p>udoskonalenia druku, ustaleń Mikołaja Kopernika, odkrycia Ameryki, wystąpienia Marcina Lutra</p>	<p>epokami, omawia zmiany, które zaszły w XVI wieku;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega wpływ starożytności na sztukę i postrzeganie świata w renesansie 	
DZIAŁ II. POLSKA W XVI WIEKU						
<p>7. Polska i Litwa pod rządami ostatnich Jagiellonów</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Wojny Polski z państwem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie ziemie, którymi władali Jagiellonowie; • wymienia ostatnich władców 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje początek wojny z państwem moskiewskim; • wyjaśnia okoliczności powstania floty na 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, w jaki sposób doszło do likwidacji państwa zakonnego; • zna 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i rozumie przyczyny wojen z państwem moskiewskim 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia położenie międzynarodowe Polski za ostatnich Jagiellonów 	IX. 4) 5)

<p>moskiewskim.</p> <p>2. Likwidacja państwa zakonnego i powstanie Prus Książęcych.</p> <p>3. Włączenie Mazowsza do Korony.</p> <p>4. Powstanie floty bałtyckiej.</p>	<p>z dynastii Jagiellonów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie określenie: hołd pruski; • zna datę hołdu pruskiego 	<p>Bałtyku</p>	<p>postanowienia traktatu pokojowego zawartego w Krakowie w 1525 roku</p>			
<p>8. Kształtowanie się demokracji szlacheckiej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Konstytucja nihil novi i jej znaczenie.</p> <p>2. Funkcjonowanie sejmu.</p> <p>3. Szlachta i jej państwo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: nihil novi, demokracja szlachecka, sejm walny, izba poselska, izba senatorska, magnat, pospolite ruszenie; • określa wiek, w którym ukształtował się sejm 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o powstaniu demokracji szlacheckiej; • opowiada o funkcjonowaniu sejmu; • wskazuje, czym szlachta różniła się od innych stanów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zasadę jednomyślności w pracy sejmu; • omawia znaczenie szlachty w państwie 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wskazać konsekwencje demokracji szlacheckiej; • wskazuje przyczyny przewagi politycznej szlachty w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje demokrację szlachecką z innymi formami sprawowania władzy 	<p>IX. 4)</p>

<p>9. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Przyczyny zawarcia unii. 2. Unia lubelska i jej postanowienia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów; • wie, kiedy doszło do zawarcia unii realnej; • wiąże postać Zygmunta Augusta z unią w Lublinie; • wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia unii lubelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • zna przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej; • wymienia i rozumie skutki unii 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie różne oceny unii ze strony Polaków i Litwinów 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje charakter unii realnej i unii personalnej; • ocenia zawarcie unii z perspektywy polityki zagranicznej i wewnętrznej 	IX. 8)
<p>10. Rzeczpospolita monarchią elekcyjną</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Zasady wolnej elekcji. 2. Wybór Henryka Walezego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: wolna elekcja, sejm elekcyjny, artykuły henrykowskie, pacta conventa, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady wolnej elekcji; • wie, gdzie odbywały się wolne elekcje; • omawia rządy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie artykułów henrykowskich i pacta conventa dla ograniczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega wady i zalety elekcyjnego oboru władcy 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje monarchię elekcyjną z monarchią dziedziczną 	X. 2) 3)

na króla Polski. 3. Stefan Batory drugim królem elekcyjnym.	Akademia Wileńska; • wymienia dwóch pierwszych władców elekcyjnych	dwóch pierwszych władców elekcyjnych	władzy królewskiej; • rozumie znaczenie propagandy w czasie wolnej elekcji			
11. Gospodarka Rzeczypospolitej w XVI wieku Zagadnienia 1. Handlowe związki Rzeczypospolitej z Europą Zachodnią. 2. Folwarki szlacheckie i pańszczyzna. 3. Polskie monety.	• rozumie pojęcia: pańszczyzna, folwark, „spichlerz Europy”; • wie, jaką monetę biła Rzeczpospolita w XVI wieku; • pokazuje na mapie Gdańsk	• wie, dlaczego w Rzeczypospolitej rozwinęła się produkcja zboża i handel tym towarem; • wie, co Rzeczpospolita eksportowała i importowała	• analizuje znaczenie Gdańska dla polskiej gospodarki	• rozumie i uzasadnia wpływ handlu zbożem na położenie chłopów i wzrost roli gospodarczej szlachty	• potrafi uzasadnić znaczącą rolę szlachty w gospodarce polskiej	IX. 6)
12. Rzeczpospolita wielu narodów i religii	• wymienia narody zamieszkujące	• na przykładzie Lwowa omawia	• wie, dlaczego w Rzeczypospolitej	• omawia znaczenie	• porównuje sytuację	X. 1)

<p>Zagadnienia</p> <p>1. Narody i religie Rzeczypospolitej Obojga Narodów.</p> <p>2. Tolerancja religijna w Rzeczypospolitej.</p> <p>3. Lwów – miasto wielu religii.</p>	<p>Rzeczpospolitą;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie tereny zamieszkane przez Polaków, Litwinów, Rusinów, Niemców; • wymienia religie i wyznania XVI-wiecznej Rzeczypospolitej 	<p>koegzystencję różnych narodów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie: konfederacja warszawska, zna datę podpisania tego dokumentu 	<p>mieszkało wiele mniejszości narodowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny i skutki tolerancji religijnej 	<p>konfederacji warszawskiej dla tolerancji religijnej</p>	<p>protestantów w Rzeczypospolitej i Europie</p>	
<p>13. „Złoty wiek” kultury polskiej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Język polski w piśmie.</p> <p>2. Polscy twórcy renesansowi.</p> <p>3. Zamość – renesansowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim byli i z czego zasłynęli Mikołaj Rej, Jan Kochanowski, Andrzej Frycz Modrzewski; • omawia renesansowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady zmian zachodzących w Polsce w okresie renesansu: rozwój polszczyzny i alfabetu polskiego, powstawanie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ podróży, powstawania uniwersytetów i upowszechnieni a druku na zmiany w polskiej kulturze; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i uzasadnia, dlaczego w odniesieniu do Zamościa używa się określenia „miasto idealne” 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje renesans w Polsce i Europie 	IX. 7)

miasto idealne.	charakter Zamościa; • rozumie pojęcie „złoty wiek kultury polskiej”	budowli renesansowych, szerzenie idei humanizmu i renesansu na uniwersytetach	• wskazuje cechy renesansu na przykładzie ratusza w Zamościu, Wawelu			
Lekcja powtórzeniowa. Polska w XVI wieku Zagadnienia 1. Polska pod rządami ostatnich Jagiellonów. 2. Szlachta przejmuje rządy w Polsce. 3. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. 4. Pierwsze wolne elekcje. 5. Kultura, gospodarka, religie w Rzeczypospolitej	• omawia sytuację gospodarczą Polski w XVI wieku; • wymienia narody, religie i wyznania Rzeczypospolitej Obojga Narodów	• charakteryzuje rządy dwóch ostatnich Jagiellonów; • opisuje mechanizmy wolnej elekcji	• rozumie przyczyny i skutki unii lubelskiej; • wskazuje przyczyny nazywania XVI stulecia „złotym wiekiem” kultury polskiej	• uzasadnia rozwój gospodarczy Polski i tolerancję religijną	• wskazuje cechy Polski w XVI wieku i analizuje zachodzące w niej przemiany	IX. 4) 5) 6) 7) 8) X. 1) 2) 3)

Obojga Narodów.						
	DZIAŁ III. EUROPA I POLSKA W XVII WIEKU					
14. Monarchia absolutna we Francji Zagadnienia 1. Narodziny absolutyzmu. 2. Ludwik XIV i jego rządy. 3. Francja staje się mocarstwem. 4. Wersal – siedziba Króla Słońce.	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: Król Słońce, monarchia absolutna, Wersal, etykieta; • wie, kiedy panował Ludwik XIV 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia słowa „Państwo to ja”; • opowiada o drodze Francji do pozycji mocarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy monarchii absolutnej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i uzasadnia rolę Ludwika XIV w tworzeniu potęgi Francji; • wyjaśnia, dzięki czemu Francja stała się potęgą w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje demokrację szlachecką z monarchią absolutną 	XII. 1)
15. Anglia na drodze ku monarchii parlamentarnej Zagadnienia 1. Konflikt króla z Parlamentem. 2. Wojna domowa.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy doszło do rewolucji w Anglii; • rozumie pojęcia: purytanie, Wspaniała Rewolucja, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje zmiany zachodzące w Anglii, gdy była republiką; • rozumie zasadę „król panuje, ale nie rządzi” 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, dlaczego doszło do konfliktu króla z Parlamentem, wskazuje skutki tego sporu 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o powstaniu Wielkiej Brytanii; • charakteryzuje ustrój Wielkiej Brytanii 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sposób sprawowania rządów w Wielkiej Brytanii XVII wieku 	XII. 1)

<p>3. Anglia republika.</p> <p>4. Wspaniała Rewolucja.</p> <p>5. Powstanie Wielkiej Brytanii i jej ustrój.</p>	<p><i>Deklaracja praw;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zna postać Olivera Cromwella; • wie, kiedy doszło do: konfliktu króla z Parlamentem, Wspaniałej Rewolucji, unii Anglii i Szkocji 				<p>i demokrację szlachecką</p>	
<p>16. Początki panowania Wazów i wojny z Rosją</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Objęcie polskiego tronu przez Zygmunta III Wazę.</p> <p>2. Dymitr Samozwaniec i interwencja polska w Rosji.</p> <p>3. Zajęcie Kremla przez Polaków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna postacie: Zygmunta III Wazy, Władysława IV Wazy, Dymitra Samozwańca; • wskazuje na mapie państwo, z którym Polska zawarła unię personalną z chwilą 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak zakończyła się unia personalna Polski i Szwecji; • zna okoliczności objęcia tronu Rzeczypospolitej przez dynastię Wazów; • wskazuje na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki interwencji polskiej w Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i omawia konsekwencje unii ze Szwecją, porównuje ją z unią lubelską 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej za rządów Zygmunta III Wazy 	<p>XI. 1) 4)</p>

4. Pokój w Polanowie.	powołania na tron Zygmunta III Wazy; • rozumie pojęcia: samodzierżawie, wielka smuta, dymitriada, Kreml, husaria; • zna daty: 1610, 1612, 1634	zmiany granicy po pokoju polanowskim				
17. Powstanie kozackie Zagadnienia 1. Kolonizacja Ukrainy. 2. Kozacy i ich życie. 3. Przyczyny wybuchu powstania kozackiego. 4. Powstanie Chmielnickiego.	• rozumie pojęcia: Kozacy, rejestr kozacki, ugoda w Perejasławiu; • zna postać Bohdana Chmielnickiego	• omawia przebieg powstania kozackiego; • wskazuje na mapie bitwy, które stoczono podczas powstania	• wskazuje przyczyny wybuchu powstania kozackiego	• rozumie znaczenie ugody w Perejasławiu; • zna skutki rozejmu w Andruszowie	• analizuje przyczyny sukcesu powstania; • wskazuje przyczyny i skutki zbliżenia się Kozaków i Rosji	XI. 2) 4)

<p>18. Wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyny wojen polsko-szwedzkich. 2. „Potop”. 3. Walka ze Szwedami. 4. Pokój w Oliwie. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna postacie: Jana Kazimierza, Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego; • zna pojęcia: potop, hetman; • wie, co wydarzyło się w 1655 i w 1660 roku 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przebieg wojen polsko-szwedzkich; • omawia postanowienia pokoju w Oliwie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny konfliktu między Polską a Szwecją; • rozumie znaczenie udanej obrony Jasnej Góry 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie pokoju w Oliwie dla stosunków polsko-szwedzkich 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie dążenie do opanowania Bałtyku przez państwa nad nim leżące 	<p>XI. 1) 3) 4)</p>
<p>19. Kryzys Rzeczypospolitej w połowie XVII wieku</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kryzys gospodarczy. 2. Kryzys polityczny. 3. Liberum veto i jego skutki. 4. „Złota wolność” i jej skutki. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: liberum veto, „złota wolność”, rokosz, królewęta 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia skutki gospodarcze i polityczne wojen w XVII wieku 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i omawia demograficzne skutki wojen XVII-wiecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie upadku gospodarczego Rzeczypospolitej dla funkcjonowania państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie wpływ „złotej wolności” na sytuację polityczną w Rzeczypospolitej w XVII wieku 	<p>XI. 5)</p>

<p>20. Wojny Rzeczypospolitej z Turcją</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Przyczyny wojen polsko-tureckich.</p> <p>2. Traktat w Buczaczu.</p> <p>3. Bitwa pod Chocimiem.</p> <p>4. Bitwa pod Wiedniem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna sylwetkę i dokonania Jana III Sobieskiego; • wie, kiedy miały miejsce bitwy pod Chocimiem i pod Wiedniem oraz jaki był ich rezultat; • rozumie pojęcia: haracz, odsiecz wiedeńska; • wskazuje na mapie miejsca bitew z Turkami 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg wojen polsko-tureckich 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny wojen polsko-tureckich; • rozumie znaczenie bitwy pod Wiedniem 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie traktatu w Buczaczu, rozumie, dlaczego nazywano go haniebnym; • omawia okoliczności, w których Polacy ruszyli na odsiecz Wiedniowi; • rozumie znaczenie odsieczy dla pozycji Polski w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Jana III Sobieskiego nazywano „Lwem Lechistanu” 	<p>XI. 1) 4)</p>
<p>21. Barok i kultura XVII wieku w Europie i Rzeczypospolitej</p> <p>Zagadnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady sztuki barokowej w architekturze, malarstwie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy sztuki barokowej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie sztuki baroku dla Kościoła katolickiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie przyczyny różnic pomiędzy kulturą baroku w Europie i w 	<p>XI. 6)</p>

<p>1. Cechy baroku w sztuce. 2. Kościół i władcy – mecenasi barokowej sztuki. 3. Architektura baroku. 4. Sarmatyzm. 5. Początki nietolerancji religijnej.</p>	<p>i rzeźbie; • wyjaśnia pojęcia: barok, sarmatyzm, wie, jakiego dotyczyły okresu; • opowiada o stylu życia szlachty w okresie baroku</p>		<p>• omawia początki nietolerancji religijnej w Polsce, wskazuje jej przyczyny</p>		<p>Rzeczypospolitej</p>	
<p>Lekcja powtórzeniowa. Europa i Polska w XVII wieku Zagadnienia 1. Monarchia parlamentarna i monarchia absolutna w Europie. 2. Wojny Rzeczypospolitej w XVII wieku. 3. Barok i sarmatyzm.</p>	<p>• wymienia najważniejsze wydarzenia XVII wieku; • zna postacie władców i wodzów polskich w XVII wieku; • wie, kim byli Ludwik XIV i Oliver Cromwell</p>	<p>• opowiada o przebiegu wojen toczonych przez Rzeczypospolitej w XVII wieku; • przedstawia przejawy kryzysu na ziemiach polskich w XVII wieku; • omawia sztukę barokową na wybranych</p>	<p>• zna przyczyny i skutki najważniejszych wydarzeń XVII wieku</p>	<p>• analizuje przyczyny klęsk i zwycięstw Rzeczypospolitej w XVII wieku</p>	<p>• porównuje ustrój Rzeczypospolitej z systemami we Francji i w Anglii w XVII wieku</p>	<p>XI. 1) 2) 3) 4) 5) 6) XII. 1)</p>

		<p>przykładach, omawia kulturę sarmacką;</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje monarchię absolutną we Francji i parlamentarną w Anglii, wymienia postacie i wydarzenia związane z kształtowaniem się tych ustrojów 				
DZIAŁ IV. EUROPA I ŚWIAT W XVIII WIEKU						
<p>22. Kultura oświecenia</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. „Stulecie światła”.</p> <p>2. <i>Wielka encyklopedia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: „stulecie światła”, <i>Wielka encyklopedia francuska,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zna sylwetki i dokonania: J.J. Rousseau, Voltera, Monteskiusza; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie wprowadzenia obowiązkowego szkolnictwa; 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje absolutyzm oświecony i dostrzega jego wpływ na 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie oświecenia dla postrzegania świata 	XII. 2) 3)

<p><i>francuska.</i></p> <p>3. Absolutyzm oświecony.</p> <p>4. Rozwój szkolnictwa i odkrycie dziecka.</p> <p>5. Rozwój gospodarki, nauki i techniki.</p>	<p>manufaktura, trójpodział władz, absolutyzm oświecony;</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje wynalazki oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy kultury oświecenia, umieszcza ten okres na osi czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia koncepcję trójpodziału władz Monteskiusza 	<p>funkcjonowanie państwa</p>		
<p>23. Prusy, Austria, Rosja – absolutyzm oświecony</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Armia pruska.</p> <p>2. Reformy Fryderyka II.</p> <p>3. Austria Józefa II.</p> <p>4. Rosja za Piotra I.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Prusy, Rosję i Austrię; • wyjaśnia pojęcia: absolutyzm oświecony, imperator; • wymienia XVIII-wiecznych władców, którzy wprowadzili zmiany w Rosji, Prusach i Austrii 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reformy przeprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii, wskazuje ich twórców 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na przykładzie sąsiadów Rzeczypospolitej, na czym polegał absolutyzm oświecony w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie reform gospodarczych i wojskowych przeprowadzonych w państwach ościennych 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sposób sprawowania władzy w Rzeczypospolitej i u jej sąsiadów 	<p>XII. 4)</p>

<p>24. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Osadnicy w Ameryce.</p> <p>2. Stosunki między Anglią a koloniami.</p> <p>3. Herbatka bostońska.</p> <p>4. Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych.</p> <p>5. Polacy w walce o niepodległość Stanów Zjednoczonych.</p> <p>6. Konstytucja Stanów Zjednoczonych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: herbatka bostońska, <i>Deklaracja niepodległości</i>, konstytucja; • wie, kiedy została podpisana <i>Deklaracja niepodległości</i>, tłumaczy, dlaczego ten dzień jest świętem narodowym w Stanach Zjednoczonych; • wymienia Polaków walczących o niepodległość USA; 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o stosunkach między Anglią i koloniami; • rozumie, dlaczego Kościuszko i Pułaski są bohaterami dla Amerykanów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny wybuchu wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; • omawia system sprawowania władzy w Stanach Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice w systemie sprawowania władzy w państwach europejskich i w Stanach Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego Stany Zjednoczone były pierwszym krajem, który wprowadził idee oświecenia w praktyce 	<p>XIV. 1) 2) 3)</p>
---	--	---	--	---	--	----------------------

	<ul style="list-style-type: none"> • zna postacie Jerzego Waszyngtona i Benjamina Franklina 					
<p>25. Wielka Rewolucja Francuska</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Przyczyny rewolucji we Francji.</p> <p>2. Wybuch rewolucji – zdobycie Bastylia.</p> <p>3. Powstanie monarchii konstytucyjnej.</p> <p>4. Proces i ścięcie króla Ludwika XVI.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: stan trzeci, Bastylia, monarchia konstytucyjna, <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela</i>; • wie, kiedy we Francji: wybuchła rewolucja, powstała monarchia konstytucyjna; • zna postacie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia stany społeczne we Francji rządzonej przez Ludwika XVI, omawia ich rolę w państwie; • wyjaśnia okoliczności powstania monarchii konstytucyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny rewolucji we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje monarchię absolutną z monarchią konstytucyjną 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega wpływ idei oświecenia na wybuch rewolucji we Francji 	XV. 1) 2)

	Ludwika XVI i Marii Antoniny					
26. Francja republiką Zagadnienia 1. Wojna w obronie rewolucji. 2. Terror jakobiński. 3. Obalenie rządów jakobinów. 4. Bilans rewolucji.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: terror jakobiński, wielki terror, gilotyna, Marsylianka 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia okoliczności wybuchu wojny Francji z sąsiadami; charakteryzuje Francję jako republikę 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny obalenia jakobinów; przedstawia skutki rewolucji we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i przedstawia zmiany społeczne, jakie zaszły we Francji podczas rewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ idei oświecenia na rewolucję we Francji; ocenia skutki rewolucji 	XV. 1) 2)
Lekcja powtórzeniowa. Europa i świat w XVIII wieku Zagadnienia 1. Monarchie absolutyzmu oświeconego. 2. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki.	<ul style="list-style-type: none"> zna postacie: Fryderyka II Hohenzollerna, Józefa II Habsburga, Piotra I Wielkiego, Jerzego Waszyngtona, Tadeusza Kościuszki, 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje monarchie absolutyzmu oświeconego 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny, przebieg i skutki walki o niepodległość Stanów Zjednoczonych; omawia przyczyny, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ oświecenia na funkcjonowanie państwa 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega wpływ filozofii oświecenia na zmiany zachodzące w Europie i na świecie 	XII. 2) 3) 4) XIV. 1) 2) 3) XV. 1) 2)

3. Wielka Rewolucja Francuska.	Kazimierza Pułaskiego, Benjamina Franklina		przebieg i skutki rewolucji we Francji			
DZIAŁ V. POLSKA W XVIII WIEKU						
27. Rzeczpospolita w okresie kryzysu – czasy saskie Zagadnienia 1. Unia personalna Rzeczypospolitej i Saksonii. 2. Wojna północna. 3. Uzależnienie Rzeczypospolitej od Rosji. 4. Walka o tron. 5. Anarchia czasów saskich. 6. Próby reform w Rzeczypospolitej.	<ul style="list-style-type: none"> • zna postacie Augusta II Mocnego, Stanisława Leszczyńskiego i Augusta III Sasa; • rozumie pojęcia: traktat trzech czarnych orłów, Collegium Nobilium, anarchia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia powiedzenia: „od Sasa do Lasa”, „za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”; • wskazuje próby reform w Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, dlaczego doszło do objęcia polskiego tronu przez dynastię Wettinów; • omawia skutki wojny północnej dla Rzeczypospolitej; • wymienia trudności Rzeczypospolitej spowodowane 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy uzależnienia Rzeczypospolitej od Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia skutki rządów Sasów oraz konsekwencje podporządkowania Rzeczypospolitej Rosji 	XIII. 1) 2) 3) 4)

			wojną północną i rządami Sasów			
<p>28. Ostatnia wolna elekcja i I rozbiór Rzeczypospolitej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Elekcja Stanisława Poniatowskiego i jego pierwsze reformy.</p> <p>2. Stosunki Rzeczypospolitej z Rosją.</p> <p>3. Konfederacja barska.</p> <p>4. I rozbiór Rzeczypospolitej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Szkoła Rycerska, konfederacja barska, I rozbiór Rzeczypospolitej, Familia, prawa kardynalne; wymienia państwa biorące udział w I rozbiórze Rzeczypospolitej, wskazuje utracone ziemie, zna datę traktatu rozbiorowego; zna postacie Stanisława 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wybór Stanisława Poniatowskiego na króla Rzeczypospolitej; wymienia reformy wprowadzone przez Poniatowskiego; opowiada o konfederacji barskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny I rozbioru Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposoby ingerencji Rosji w sprawy Rzeczypospolitej i ich konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia sytuację polityczną Polski w czasie pierwszych lat rządów Stanisława Augusta 	<p>XVI. 1) 2)</p> <p>XVII. 1)</p>

	Augusta Poniatowskiego i Tadeusza Rejtana					
29. Reformy stanisławowskie Zagadnienia 1. Próby reform. 2. Odrodzenie kulturalne. 3. Zmiany w Warszawie. 4. Ożywienie gospodarcze.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym były: Rada Nieustająca, Komisja Edukacji Narodowej, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych; • rozpoznaje Łazienki Królewskie w Warszawie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia próby reform podjęte przez Stanisława Poniatowskiego; • opisuje zmiany w Warszawie, zna najważniejsze budynki wzniesione w okresie rządów Stanisława Augusta 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany w gospodarce i ich konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie zmian w Rzeczypospolitej stanisławowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i uzasadnia zmiany w edukacji za rządów Poniatowskiego 	XVI. 1) 5)
30. Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja Zagadnienia 1. Sejm Wielki.	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie: Sejm Wielki; • wie, kiedy zwołano sejm i uchwalono 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia okoliczności powstania Sejmu Wielkiego; • przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ konstytucji na funkcjonowanie państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i uzasadnia znaczenie konstytucji dla funkcjonowania 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje założenia ustrojowe Rzeczypospolitej i Stanów 	XVI. 1) 3)

<p>2. Stronnictwa na sejmie. 3. Konstytucja 3 maja.</p>	<p>konstytucję</p>	<p>stronnictwa sejmowe i ich poglądy; • omawia postanowienia Konstytucji 3 maja</p>		<p>państwa</p>	<p>Zjednoczonych zapisane w konstytucjach tych krajów</p>	
<p>31. Wojna w obronie konstytucji i II rozbiór Rzeczypospolitej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Wojna polsko-rosyjska w 1792 roku. 2. II rozbiór Rzeczypospolitej.</p>	<p>• rozumie pojęcie: konfederacja targowicka; • wie, kiedy doszło do wojny polsko-rosyjskiej w obronie Konstytucji 3 maja oraz do konfederacji targowickiej; • wymienia państwa biorące udział</p>	<p>• zna postać Józefa Poniatowskiego</p>	<p>• rozumie przyczyny i skutki konfederacji targowickiej; • wskazuje znaczenie II rozbioru dla sytuacji gospodarczej Rzeczypospolitej</p>	<p>• omawia wpływ Rosji na sytuację w Rzeczypospolitej, omawia znaczenie konfederacji targowickiej dla II rozbioru</p>	<p>• analizuje postawę króla wobec konfederacji targowickiej</p>	<p>XVI. 4) XVII. 1)</p>

	<p>w II rozbiore Rzeczypospolitej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku II rozbioru 					
<p>32. Powstanie kościuszkowskie i upadek Rzeczypospolitej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Wybuch powstania kościuszkowskiego.</p> <p>2. Walki w Warszawie i Wilnie.</p> <p>3. Uniwersał połaniecki.</p> <p>4. Współpraca Rosji i Prus przy tłumieniu powstania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy doszło do wybuchu powstania kościuszkowskiego i III rozbioru Rzeczypospolitej; • zna postacie Tadeusza Kościuszki i Jana Kilińskiego; • rozumie pojęcia: uniwersał 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o przebiegu powstania kościuszkowskiego; • wymienia główne bitwy insurekcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wybuchu i skutki powstania kościuszkowskiego; • rozumie przyczyny klęski powstania i upadku Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie uniwersału połanieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia szanse na powodzenie powstania kościuszkowskiego 	XVII. 1) 2) 3)

<p>5. III rozbiór Rzeczypospolitej. 6. Czy Rzeczpospolita musiała upaść?</p>	<p>połaniecki, insurekcja, kosynierzy</p>					
<p>Lekcja powtórzeniowa. Polska w XVIII wieku Zagadnienia 1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów. 2. Rzeczpospolita za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego. 3. Konstytucja 3 maja i powstanie kościuszkowskie – próby ratowania niepodległości Rzeczypospolitej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: ostatniej wolnej elekcji, rozbiorów, uchwalenia konstytucji, powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację w Rzeczypospolitej pod rządami dynastii Wettinów; • przedstawia reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego; • opowiada o próbach zachowania niezależności i o walce o niepodległość (o Konstytucji 3 maja i o powstaniu kościuszkowskim) 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego; • omawia przyczyny i skutki rozbiorów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wpływ państw ościennych i przejmowanie przez nie kontroli nad Rzeczpospolitą 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje różne postawy wobec prób ocalenia niepodległości Rzeczypospolitej 	<p>XIII 1) 2) 3) 4) XVI 1) 2) 3) 4) 5) XVII. 1) 2) 3)</p>

		DZIAŁ VI. EPOKA NAPOLEOŃSKA				
<p>33. Napoleon Bonaparte tworzy nowy ład w Europie</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Kryzys we Francji. 2. Objęcie władzy przez Bonaparte. 3. Francja cesarstwem. 4. Zwycięstwa nad Prusami, Rosją i Austrią.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy Bonaparte objął władzę, został cesarzem, wygrał bitwę pod Austerlitz; • rozumie pojęcia: konsulat, cesarstwo, <i>Kodeks Napoleona</i>, bitwa trzech cesarzy, Związek Reński 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację we Francji za panowania Napoleona Bonaparte; • wymienia państwa, które walczyły z Bonapartem, wskazuje te, które pokonał 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak Bonaparte objął władzę we Francji, uczynił kraj potęgą, odnosił sukcesy wojskowe 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zmiany, które zaszły w Europie po zwycięstwach Napoleona; • rozumie znaczenie bitwy pod Austerlitz dla zmian w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje reformy Bonaparte i wskazuje ich wpływ na budowanie potęgi Francji 	XVIII. 1)
<p>34. Napoleon a sprawa niepodległości Polski</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Powstanie Legionów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kto i kiedy założył Legiony we Włoszech; • wie, kiedy powstało Księstwo 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie cele działania Legionów Dąbrowskiego, zna ich szlak bojowy; • zna okoliczności, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zasady sprawowania władzy w Księstwie Warszawskim 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia stosunki między Księstwem Warszawskim a Francją 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia postawę Napoleona wobec Polaków 	XVIII. 2) 3) 4)

<p>Dąbrowskiego.</p> <p>2. Księstwo Warszawskie.</p> <p>3. Wojna 1809 roku.</p>	<p>Warszawskie i kiedy powiększył się jego obszar</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje Księstwo Warszawskie na mapie; • zna postać i dokonania księcia Józefa Poniatowskiego 	<p>w których powstał <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>, oraz twórcę słów tej pieśni</p>				
<p>35. Upadek Napoleona</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Europa pod rządami Napoleona.</p> <p>2. Wyprawa Napoleona na Rosję.</p> <p>3. Bitwa narodów i abdykacja Napoleona.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna wydarzenia z lat: 1812, 1813, 1815; • rozumie pojęcia: bitwa narodów, sto dni Napoleona, Wielka Armia 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o kampanii rosyjskiej Napoleona i o udziale w niej Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki ataku na Rosję; • zna przyczyny klęski Napoleona w Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ Napoleona na Europę; • wymienia przyczyny ostatecznej klęski Bonapartego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia postawę Bonapartego wobec Polaków; • rozumie znaczenie epoki napoleońskiej dla historii Europy 	<p>XVIII. 1) 4)</p>

4. Sto dni Napoleona. 5. Napoleon i Polacy.						
Lekcja powtórzeniowa. Epoka napoleońska Zagadnienia 1. Hegemonia Francji w Europie. 2. Napoleon a sprawa polska. 3. Ocena Napoleona.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze bitwy okresu napoleońskiego; wie, kiedy i gdzie powstały Legiony Dąbrowskiego, zna postać ich twórcy; wie, w jakich okolicznościach powstał polski hymn 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o powstaniu Legionów Dąbrowskiego i ich szlaku bojowym 	<ul style="list-style-type: none"> zna przyczyny, przebieg i skutki zdobycia przez Francję pozycji hegemonia w Europie; przedstawia przyczyny i skutki powstania Księstwa Warszawskiego, opisuje sposób sprawowania władzy 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany w Europie okresu napoleońskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej 	XVIII. 1) 2) 3) 4)